

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

NATIONAL ACADEMY OF
THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Збірник наукових статей
Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Харків, 10 – 11 листопада, 2015 р.)

CURRENT ISSUES OF EDUCATION AND SCIENCE

Collected articles
Materials of III international scientific and practical conference
(November 10 – 11, 2015, Kharkiv, Ukraine)

Харків
”ХОГОКЗ”
2015

УДК [37+001+159.9+61+80+355/359]-021.121:161.221.2(06)
ББК 74(4Укр)я43+70я43+88я43+5я43+80я43+68.68(4Укр)я43
А 43

Рекомендовано Вченою радою
Національної академії Національної гвардії України
(протокол № 24 від 28.10.2015 р.)

Редакційна колегія:

Дмитренко Т. О. – д-р пед. наук, проф., проф. кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки Херсонського державного університету (голова);
Мельник Ю. Б. – канд. пед. наук, доц., проф. кафедри військового навчання та виховання Національної академії Національної гвардії України (заступник голови);
Бойчук Ю. Д. – д-р пед. наук, проф., завідувач кафедри здоров'я людини та корекційної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди; **Землянська О. В.** – д-р психол. наук, проф., проф. кафедри соціології та психології факультету права та масових комунікацій ХНУВС;
Кайдалова Л. Г. – д-р пед. наук, проф., завідувач кафедри педагогіки та психології Національного фармацевтичного університету; **Колбіна В. В.** – канд. філол. наук, доц., лінгвістичний центр університету Ерланген-Нюрнберг ім. Фрідріха-Александра, ФРН; **Колбіна Т. В.** – д-р пед. наук, проф., завідувач кафедри іноземних мов та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця; **Курик О. Г.** – д-р мед. наук, головний науковий співробітник, завідувач патогістологічним центром, ДУ «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» ДУС, м. Київ; **Нагасв В. М.** – д-р пед. наук, проф., директор Харківського наукового центру дидактики менеджмент-освіти; **Опришко В. І.** – д-р мед. наук, проф., ДЗ «Дніпропетровська медична академія МЗ України»; **Пелепейченко Л. М.** – д-р філол. наук, проф., проф. кафедри філології, перекладу та мовної комунікації Національної академії Національної гвардії України; **Приходько І. І.** – д-р психол. наук, проф., полковник, начальник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України, Національної академії Національної гвардії України; **Поліщук В. М.** – д-р психол. наук, проф., завідувач кафедри практичної психології Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка; **Хвисюк О. М.** – д-р мед. наук, проф., ректор Харківської медичної академії післядипломної освіти.

А 43 **Актуальні питання освіти і науки** : зб. наук. ст., матеріали III міжнар. наук.- практ. конф., 10-11 листоп. 2015 р. / Національна академія Національної гвардії України. – Х. : ХОГОКЗ, 2015. – 286 с.

До збірника увійшли кращі статті з теоретичних і практичних питань в освітній та науковій галузі, які подано до участі в III міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні питання освіти і науки”, Харків, 10-11 листопада 2015 р. Адресований науковцям, викладачам ВНЗ, ад’юнктам, аспірантам, працівникам галузі філософії, філології, педагогіки, психології, медицини, а також широкому кругу фахівців.

УДК [37+001+159.9+61+80+355/359]-021.121:161.221.2(06)
ББК 74(4Укр)я43+70я43+88я43+5я43+80я43+68.68(4Укр)я43

© Автори статей, 2015.
ISBN 978-966-97260-5-6 © Національна академія Національної гвардії України, 2015.
© ХОГОКЗ, оформлення, 2015.

Плачинда Т. С. Самоконтроль майбутнього фахівця у контексті забезпечення якості освіти	167
Поліщук В. М. Психологія розвивальної взаємодії у вищій школі	172
Польгун К. В. Про дидактичні умови організації інклюзивного навчання фізико-математичних дисциплін студентів з обмеженими можливостями	175
Правдивець Н. О. Зовнішні чинники розвитку професійної ідентичності у жінок-військовослужбовців: феномен «скляної стелі» та «реверсивного гендерного стереотипу»	178
Птахіна О. М. Деякі аспекти використання системи дистанційного навчання MOODLE у ВНЗ	184
Рибіна Н. В., Кошіль Н. Є. Проблема створення компетентно-модульного професійно-орієнтованого підручника з англійської мови в практиці українського ВНЗ	188
Рібіцун Ю. В. Практична реалізація художньо-мовленнєвої діяльності шляхом створення підручника з образотворчого мистецтва для дітей із тяжкими порушеннями мовлення	193
Рожнова А. П. Розвиток професійної підготовки журналістів в Україні: роль працівників мас-медіа у діяльності вищих навчальних закладів	198
Сапрунова О. Г. Сімейна дезадаптація як психолого-педагогічна проблема навчання інтелектуально обдарованих учнів початкової школи	202
Сокол О. М., Зеленська Г. М., Ковальов М. М. Психофізіологічне обґрунтування застосування інтерактивних методів викладання теоретичних дисципліни в медичному університеті	207
Соколова Ю. С. Дистанційне навчання як інноваційна форма освіти	212
Темченко О. В. Самоосвітня діяльність учителя як об'єкт управлінської підтримки	216
Тимченко С. В. Іншомовна комунікація в комунікативно-мовленнєвій діяльності диспетчерів управління повітряним рухом	222
Тураєва І. В., Шевченко Н. М. Упровадження методів кооперативного навчання у вищих навчальних закладах	226
Хвисюк О. М., Марченко В. Г., Жеребкін В. В., Бортний М. О., Яловчук О. В., Кудрявцева Т. О., Лапіна А. М. Моніторинг якості післядипломної медичної освіти	230
Хомченко Е. В., Дроздова О. В., Редько О. Я. Філософська категорія "духовність", як основа педагогічної і виховної діяльності та запорука подолання кризових явищ суспільства	235

Yelena Saprynova. The ways of overcoming of the family disadaptation intellectually gifted primary school pupils.

The main aspects of the family disadaptation development of an intellectually gifted child were considered in the article. The family influence on the development of a talented person was analyzed. The author paid her attention to the psychology-pedagogical interaction between teachers and parents. The ways of overcoming of the family disadaptation with the aim to develop intellectually gifted primary school pupils effectively are defined.

Key words: *disadaptation, primary school, intellectually gifted pupils, psychology-pedagogical interaction, family.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 19.10.2015

УДК 378.147.016:005.32:612.821

© Сокол О. М., Зеленська Г. М., Ковальов М. М., 2015

**Сокол Олена Миколаївна,
Зеленська Ганна Миколаївна,
Ковальов Максим Михайлович**

Харківський національний медичний університет

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІНИ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Робота присвячена педагогічній і психофізіологічній проблемі активації навчально-пізнавальної діяльності студентів-медиків при вивченні теоретичних дисциплін. З метою актуалізації базової соціальної учбової мотивації практичні заняття з дисципліни «Фізіологія» проводились з застосуванням активних і інтерактивних форм навчання. Зміни мотивації до пізнавальної діяльності досліджувались за допомогою техніки репертуарних решіток Дж. Келлі.

Ключові слова: *пізнавальна активність студентів, активні і інтерактивні форми навчання, учбова мотивація, техніка репертуарних решіток.*

Особливістю викладання теоретичних дисциплін в медичних університетах України є традиційна форма подання інформації студентам викладачем. Поступове впровадження активних і інтерактивних технологій навчання показала, що такий метод викладання є найбільш прийнятний на морфологічних дисциплінах. Однак дисципліна «Фізіологія», яка вивчає процеси регуляції

організму людини в динаміці його пристосування до відповідних змін навколишнього і внутрішнього середовища, потребує від студента-медика не тільки системного мислення, але і нестандартного когнітивного підходу при розв'язуванні ситуаційних завдань. З іншого боку, при колективній формі учбового процесу (викладач працює з невеликою, але з групою студентів) складно забезпечити індивідуальний підхід до розвитку навчально-пізнавальної мотивації студента з урахуванням особливостей його логічного мислення і здатності до прийняття рішень [2].

Метою нашого педагогічного і психофізіологічного дослідження було оптимізувати підбір методу навчання щодо актуалізації базової соціальної учбової мотивації, спираючись на більшість студентів в групі, для яких та чи інша форма надання інформації найбільш прийнята.

Відповідно меті дослідження в кожній групі студентів практичні заняття з фізіології на протязі року проводились у вигляді послідовних циклів із застосуванням традиційних, активних і інтерактивних методів навчання відповідно. На початку року та після кожного циклу застосування методу викладання досліджувалася учбова мотивація за допомогою техніки репертуарних решіток Дж. Келлі, адаптованої нами для вивчення індивідуальних змін навчально-пізнавальної мотивації студента.

Існує певна кількість засобів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів за рахунок підвищення учбової мотивації. Найбільш прийнятними, на наш погляд, для підготовки майбутніх лікарів є педагогічні технології ділових ігор, а саме активні і інтерактивні методи навчання [1].

Застосування активних і інтерактивних технологій навчання при викладанні теоретичних дисциплін у медичному університеті має певні особливості їх вибору і використання. Серед різноманітних модифікацій цих методів нами було обґрунтовано вибраний активний кейс-метод ситуаційного аналізу та інтерактивний метод «мозкового штурму» [3].

Кейс-метод ситуаційного аналізу передбачає використання клінічних ситуацій і знань фізіологічних механізмів адаптації організму людини для сумісного аналізу і обговорення студентами з викладачем, виробляє уміння студентами аналізувати ситуацію, планувати стратегію і приймати рішення [2; 4].

Інтерактивний метод «мозкового штурму» стимулює розвиток творчої активності студентів в процесі оперативного розв'язання клінічних завдань, рішення проблем чи розглядання механізмів регуляції в різноманітних ситуаціях функціональних загрузок на організм людини. Студентам пропонували висловлювати якомога

більшу кількість варіантів рішення, в тому числі і не стандартних. Потім із загальної кількості висловлених ідей відбиралися такі, які найбільш логічно і повною мірою відображали механізми фізіологічних процесів в організмі людини та мали оптимальний алгоритм розв'язання клінічної ситуації [3].

Дослідження учбової мотивації передбачає індивідуальний підхід до особистості людини як особливої унікальної цілості. З цього приводу виникла потреба в ефективному і гнучкому експериментальному методі тонкого аналізу індивідуальної структури особистості людини в системі її власних конструктів, який дозволяв би будувати передбачення і перевіряти гіпотези в ході експерименту, без залучення як групових статистичних норм, так і громіздких систем інтерпретації.

Незважаючи на велику кількість психометричних методик, існує досить мало методів якісного дослідження особистості. Одним з них є метод особистісних конструктів, розроблений Джорджем Келлі – одним з піонерів когнітивного напрямку в психології. Заснований їм філософський підхід конструктивного альтернативізму свідчить, що будь-яка подія для будь-якої людини відкрита для багаторазового інтерпретування. Дж. Келлі порівнював людей з ученими, які постійно перевіряють гіпотези про природу речей з метою надання адекватного прогнозу майбутніх подій. Він вважав, що не потрібно ніяких спеціальних концепцій для пояснення мотивації людини, і висловлював припущення, що люди мотивовані очевидністю їх життя і бажанням прогнозувати події, які вони переживають [5].

У пошуках експериментального методу, адекватного власної концепції, Дж. Келлі розробив репертуарний тест особистісних конструктів (РТОК). В основі цього тесту закладений фундаментальний постулат його теорії: «Особистісні процеси психологічно програмуються такими ж засобами, якими людина прогнозує і оцінює події». Дж. Келлі стверджував, що процес осмислення опосередковується особистою системою конструктів людини, яка забезпечує упорядкування, необхідне для обробки вхідної інформації. Ця система складається з ряду взаємозалежних та ієрархічно співвіднесених конструктів, які є біполярним механізмом сортування і визначення подібності або відмінності для даної події. Щоб визначити сенс із події, людина повинна віднести інформацію до одного чи іншого полюсу конструкту [5].

Техніка репертуарних решіток не ставить за мету порівняння оцінок і реакцій людини з нормованими груповими даними (що, звичайно, не виключається), але прагне реконструювати індивідуально певну систему смислових розчленувань, протиставлень і узагальнень, яка є основою суб'єктивних оцінок, відносин і прогнозувань.

Найчастіше репертуарні решітки використовуються в дослідженні стратегічного менеджменту, у прийнятті рішень, у дослідженні рекрутингу, в управлінні персоналом і в інших областях організаційної поведінки. Тому ми вважаємо доцільним використання цієї техніки для актуалізації змін учбової мотивації кожного студента індивідуально. Конструкти організовані в систему, що має складну ієрархічну організацію і безліч підсистем. У силу спільності та соціальності досвіду людини більшість конструктів у різних людей схожі. Однак оскільки конструкт не засвоюється ззовні, а будується самою людиною, він індивідуально визначений. Є конструкти, які існують в одному примірнику, лише у даної конкретної людини. У нашому дослідженні був використаний метод тріад по викликаних конструктах як найбільш релевантний для самопису. Випробуваному пропонувалося з трьох елементів вибрати і назвати два найбільш схожих між собою і визначити, чим вони відрізняються від третього. По викликаних конструктах випробувані краще диференціювали себе від інших.

Висновки. В результаті проведеного дослідження спостерігався розподіл студентів з підвищеною учбовою мотивацією по групах відповідно особливостями їх темпераменту за Гіппократом. Студенти з темпераментом сангвініка і холерика надавали найбільшу перевагу інтерактивним і активним формам навчання. Студенти з темпераментом флегматика більшою часткою були схильні до підвищення учбової мотивації при активних методах викладання. Студенти з темпераментом меланхоліка більшою часткою негативно віднеслись до змін методу викладання і меншою часткою демонстрували підвищення учбової мотивації при використанні активних методів, але тоді, коли практичні заняття проводилися в розмірній спокійній обстановці.

Таким чином, при впровадженні активних і інтерактивних методів навчання слід пам'ятати про індивідуальне сприйняття і засвоєння інформації кожною особистістю. Учбова мотивація повинна супроводжувати людину все її життя, а особливо майбутніх лікарів. Тому викладачам в медичних університетах паралельно з оптимізацією застосування різноманітних методів підвищення учбової мотивації слід користуватися індивідуальним підходом до кожного студента з урахуванням його особистісної системи сприйняття знань.

Література

1. Крылова М. Н. Способы мотивации учебной деятельности студентов вуза / М. Н. Крылова // Перспективы науки и образования. – 2013. – № 3. – С. 86-95.

2. Сокол О. М. Застосування активних методів навчання як спосіб підвищення навчально-пізнавальної діяльності студентів-медиків / О. М. Сокол // Urgent Problems of Science and Practice in the XXI Century. Collection of Conference Papers of International Scientific-Practical Conference (09-10.02.2015, the United Kingdom, London). – Centre for Scientific and Practical Studies. – 2015. – P. 55-59.

3. Фурс М. В. Интерактивные формы обучения – средство повышения уровня профессиональной подготовки студентов / М. В. Фурс // Alma mater. – 2011. – № 10. – С. 29-33.

4. Cameron A. The live teaching case: a new IS method and its application / A. Cameron, M. Trudel, R. Titah, P. Leger, P. Blakey // Journal of Information Technology Education. – 2012. – V. 11. – P. 27-42.

5. Kelly G. A. The psychology of personal constructs / G. A. Kelly // V.1: A theory of personality. – N.Y. : Norton. – 1955. – 556 p.

Елена Сокол, Анна Зеленская, Максим Ковалёв.
Психофизиологическое обоснование применения интерактивных методов преподавания теоретических дисциплины в медицинском университете.

Работа посвящена педагогической и психофизиологической проблеме активации учебно-познавательной деятельности студентов-медиков при изучении теоретических дисциплин. С целью актуализации базовой социальной учебной мотивации практические занятия по дисциплине «Физиология» проводились с применением активных и интерактивных форм обучения. Изменения мотивации к познавательной деятельности исследовались с помощью техники репертуарных решеток Дж. Келли.

Ключевые слова: познавательная активность студентов, активные и интерактивные формы обучения, учебная мотивация, техника репертуарных решеток.

Helena Sokol, Hanna Zelenska, Maksim Kovaliov. Psycho-physiological justification for the use of interactive teaching methods in theoretical disciplines at the medical university.

The work is devoted to pedagogical and psycho-physiological problem of activation of medical students educational-cognitive activity in studying of theoretical disciplines. In order to update the underlying social motivation for learning practical lessons on discipline "Physiology" was conducted with application of active and interactive forms of learning. Changes in motivation for cognitive activity was studied using the technique of repertory lattices J. Kelly.

Key words: students cognitive activity, active and interactive forms of learning, learning motivation, repertory grid technique.

Стаття надійшла до редакційної колегії 29.10.2015